

чів, аналізуються їхні потреби, формуються цілі курсу та завдання для кожної частини. Конкретизується зміст кожної частини (напр., теми, ситуації). Далі добираються або розробляються відповідні навчальні матеріали. Робиться вибір типів завдань та видів діяльності як для аудиторної, так і для самостійної роботи. Здобувачів інформують про цілі кожної частини курсу та очікувані результати навчання, а також про форми та критерії оцінювання.

Для оцінювання результатів роботи здобувачів використовується поточне і підсумкове оцінювання. Бали, отримані здобувачами за всі завершені частини курсу, беруться до уваги під час вихідного оцінювання за певний курс.

### **Список використаних джерел:**

1. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти та науки України: Наказ Міністерства освіти і науки України № 49 від 23.01.2004 р. // (online). Available from: <http://www.mon.gov.ua/education/higher>. Accessed 15 Apr. 2004.
2. Посібник з IELTS (онлайн). Розміщено за адресою: [http://www.ielts.org/library/handbook\\_2003.pdf](http://www.ielts.org/library/handbook_2003.pdf).
3. Bakaieva H., Borysenko O., Khodtseva A., Klymenko L., Kostrytska S., Skrypnyk T., Todorova N., Zyenok I. English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities. Kyiv: Lenvit. 2005. 119 p.
4. Bologna (1999). The European Higher Education Area. Joint Declaration of the European Ministers of Education, (online). Available from: [http://www.cepes.ro/information\\_services/sources/on\\_line/bologna.htm](http://www.cepes.ro/information_services/sources/on_line/bologna.htm).access ed.19Apr.2004
5. Lisbon (1997) Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region. Lisbon. Available from: [http://www.tcd.ie/CLCS/portfolio/ELPguide\\_teacherstrainers.pdf](http://www.tcd.ie/CLCS/portfolio/ELPguide_teacherstrainers.pdf). Accessed 15 May 2004.

**Ключові слова:** програма, освіта, рівні володіння мовою, Загальноевропейські Рекомендації з мовної освіти, лінгвістичні компетенції.

**Key words:** curriculum, education, language proficiency levels, Common European Framework of References for Languages, linguistic competence.

### **ЛАДИНЕНКО АЛЬБІНА ПАВЛІВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент*

### **ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ НОМІНАЦІЇ У РОЗМОВНІЙ МОВІ**

Теорія номінації – вивчення того, як поняття «знаходить» свої найменування. Вона стала активно розроблятися у європейському

мовознавстві наприкінці XIX ст., що призвело до створення нового напрямку у мовознавстві – ономасіології. Зараз ці питання потрапили у сферу уваги психологів, когнітивістів та нейрофізіологів. Різні аспекти номінації розглядалися в досить великій кількості робіт [3; 4; 5; 6; 7].

Проте далеко ще не всі аспекти номінації отримали належне висвітлення. Це, зокрема, стосується особливостей номінації в розмовній мові (РМ), які зумовлені психологічними факторами.

У процесі дослідження зокрема використовувався метод безпосереднього спостереження, а також проводилися лінгво-психологічні експерименти для виявлення переважних способів номінації в різних референціальних ситуаціях. Застосовувалися також квантитативні методи на підтвердження результатів спостереження. Матеріалом дослідження стали фрагменти реальної РМ.

Для РМ характерне використання великої кількості метонімічних номінантів, поява яких продукується в першу чергу лівою півкулею, яка здатна до дискретного подання інформації [2]. Завдяки здатності лівої півкулі репрезентувати інформацію дискретно, в РМ спостерігається значна кількість непрямих номінацій, які представляють собою атрибутивні та атрибутивно-функціональні комплекси (чим їдять, в сонячних окулярах та ін.). Завдяки якості дискретності ліва півкуля добре справляється з номінаціями, заснованими на метонімічному механізмі, тобто. з такими конструкціями, у яких замість цілого представлена частина, за якою реконструюється/відновлюється цілісний холистичний образ, за який відповідає права півкуля. У РР дуже поширені подібні непрямі метонімічні конструкції, які характерні для кодифікованої мовної системи. У разі включення метонімічного механізму на перше місце висуваються характерні (або, що здаються такими) риси, які можуть передаватися атрибутивними комплексами.

Ознаки, покладені в основу метонімічної номінації, можуть бути різними. Для предметів торгівлі це зазвичай ціна, колір, розмір. Найменування осіб у міських вуличних розмовах, у транспорті найчастіше даються по одязі чи атрибутиці (with a sack; у перуці і т.д.).

Одна з особливостей розмовної мови, як відомо, її спонтанність, непередбачуваність [1]. Навіть знаючи тему розмови, співрозмовник наперед не відбирає конкретних вербальних засобів. Він діє ситуативно. При швидкій спонтанній мові промовець може згадати потрібне слово. Він часто не в змозі підібрати найбільш точну лексему, яка його задовольнила б повною мірою. У такому разі використовують слова-субститути найширшої та невизначеної семантики.

Для спонтанної РМ є характерним використання великої кількості універсальних субстантивів (штука, річ, thingamabob), тобто слів широкої або невизначеної семантики, що обумовлено недосконалістю механізму вилучення з пам'яті необхідних вербальних одиниць, який іноді не спрацьовує в умовах непередбаченого мовлення. До них примикають слова і висловлювання, що зустрічаються наприкінці висловлювань, пов'язані з раніше переліченими предметами: (and) things like that, and so on.

Відсутність необхідних перцептивних умов нерідко призводить до неточної ідентифікації об'єкта і, як наслідок, появи квазіномінатем і апроксиматорів (схожий на ... , на зразок ... та ін.). Поліпшення умов перцепції дозволяє знайти більш точну номіна temu, яка кореспондує з прототипним образом представленого для ідентифікації (впізнання) конкретного предмета.

Аналіз номінантів в РМ показує, що в ній домінують мезономіна теми, тобто номіна теми, що займають проміжне положення між генералізаторами і конкретизаторами. Останні використовуються в ситуації, що вимагає уточнення або вибору.

Використання спеціальних некодифікованих номінантів замість офіційних прямих дозволяє ідентифікувати співрозмовника як «свого» або «чужого», що впливає на подальшу психологічну атмосферу спілкування.

Подальші дослідження передбачають більш поглиблене вивчення механізмів переходу візуальних та інших чуттєвих образів у їх знакові аналоги, а також уточнення функціонального навантаження механізмів їхньої взаємодії при здійсненні ідентифікаційно-номіна тивних операцій. Додаткового вивчення також вимагають механізми аберації, спричинені тимчасовою агнозією, при пізнанні об'єктів та способи відповідних ментально-вербальних корекцій.

#### **Список використаних джерел:**

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 342 с.
2. Невская А. А., Леушина Л. И. Асимметрия полушарий и опознание зрительных образов. Л. : Наука, 1990. 152 с.
3. Gordon I. E. Theories of Usual Perception. N.Y. : Wiley, 1997. 273 p.
4. Hendee W. P., Wells P. N.(eds). The Perception of Usual Information. N.Y. : Springer Verlag, 1993. 423 p.
5. Howard I. P. Human Visual Orientation. N.Y. : John Wiley, 1982. 320 p.
6. Miller G. A., Johnson-Laird P. N. Language and Perception. Camb. (Mass) : Harvard University Press, 1976. 760 p.
7. Rosch E. Principles of Categorisation. *Cognition and Categorisation*. Hillsdale, 1978. P. 27–48.

**Ключові слова:** розмовна мова, номінація, мезономінація, апроксиматори, універсальні субститути, квазіномінація.

**Key words:** colloquial speech, nomination, mesonomination, approximation, universal fillers, quasinomination.